

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาในการท้าวิจัย

แพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็กที่เลี้ยงกันอย่างแพร่หลายในทั่วทุกส่วนของโลก ไม่ว่าจะเป็นในเขตที่มีภูมิอากาศหนาว อบอุ่น ร้อน ชุ่มชื้น หรือแม้แต่ในเขตที่มีสภาพแห้งแล้ง เป็นทะเลทราย แม้ว่าในปัจจุบันจะมีแพะพันธุ์ต่างๆ ทั้งที่เลี้ยงเพื่อการให้เนื้อ นม ขน หนัง และเพื่อการใช้งานไม่น้อยกว่า 74 พันธุ์ หรือประมาณ 300 ชนิด รวมกันแล้วไม่ต่ำกว่า 550 ล้านตัว แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า การเลี้ยงแพะในเชิงการค้ามันยังมีน้อยมากเมื่อเทียบกับสัตว์ชนิดอื่น โดยทั่วไปแล้วจะพบว่า เกษตรกรที่เลี้ยงแพะจะเป็นเกษตรกรรายย่อยที่ประกอบอาชีพหลักอื่น เช่น การปลูกพืช แล้วเลี้ยงแพะเพื่อเป็นอาชีพเสริมภายในครอบครัว

การเลี้ยงแพะมีกระจายอยู่ทั่วไปในแทบทุกส่วนของโลก ไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มเชื้อชาติ หรือศาสนาใด ทั้งนี้เพราะ แพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องที่มีขนาดเล็ก กินอาหารพวกเยื่อใยเป็นหลัก เลี้ยงง่าย ขยายพันธุ์ได้เร็ว และทนทานต่อสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี แพะจึงเป็นสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรายย่อย และชาวชนบททั่วไป นอกจากนี้ แพะยังมีข้อได้เปรียบสัตว์เลี้ยงบางประเภท เช่น โค หรือสุกร เพราะไม่ปรากฏว่ามีข้อห้ามหรือกฎหมายทางศาสนาใด ๆ ที่ไม่ให้เลี้ยงแพะหรือบริโภคผลผลิตจากแพะ ฉะนั้น แพะจึงไม่มีความสัมพันธ์กับศาสนาใดศาสนาหนึ่งโดยเฉพาะ ในประเทศจีนและอินเดีย แม้ประชาชนจะนับถือศาสนาอิสลามในสัดส่วนที่น้อยมาก แต่จะมีแพะรวมกันมากถึงหนึ่งในสามของจำนวนแพะทั้งหมดในโลก อย่างไรก็ตาม ในประเทศกลุ่มอาเซียน จะมีการเลี้ยงแพะและบริโภคแพะกันมากในกลุ่มประชากรที่นับถือศาสนาอิสลาม ประเทศไทยเราก็เช่นเดียวกัน มากกว่าร้อยละ 90 ของเกษตรกรที่เลี้ยงแพะ จะเป็นชาวไทยมุสลิม

แพะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงกันเป็นอยุ่งมากในภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ การเลี้ยงแพะมักเป็นการเลี้ยงกันภายในครัวเรือนของเกษตรกรเท่านั้น การเลี้ยงเป็นฟาร์มขนาดใหญ่โดยเอกชนหรือในรูปของบริษัทยังไม่มี ดังนั้น การเลี้ยงแพะจึงเป็นเพียงอาชีพเสริมเท่านั้น ซึ่งมักจะเกี่ยวกับการใช้ในพิธีทางศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ พฤติกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในการเลี้ยงยังไม่เป็นที่เปิดเผยสู่สาธารณะมากนัก เนื่องจากการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องับลักษณะทางพฤติกรรมศาสตร์ในการเลี้ยงแพะยังมีน้อย จึงยัง

ไม่เป็นที่รู้กันว่าเกษตรกรมีการใช้เทคโนโลยีและการยอมรับเทคโนโลยีในการเลี้ยงแพะกันมากนักน้อยเพียงใด เนื่องจากแพะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย กินอาหารไม่เลือก ให้ออกได้เร็วปีละ 2 ครั้ง และยังเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยยกระดับฐานะและชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร การส่งเสริมให้เกษตรกรมีการเลี้ยงแพะเพิ่ม จึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้ แต่ทั้งนี้จะต้องรู้ถึงปัญหาต่างๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการยอมรับวิถีปฏิบัติในการเลี้ยงแพะเสียก่อน ซึ่งสามารถที่จะทำได้โดยอาศัยการวิจัยเป็นพื้นฐานที่สำคัญ

การส่งเสริมการเกษตรเป็นหัวใจที่สำคัญของการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ที่มีจำนวนของเกษตรกรอยู่เป็นจำนวนมาก บ่อยครั้งที่เดี๋ยวที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มักจะประสบกับปัญหาในการเผยแพร่ความรู้วิชาการทางการเกษตร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีอยู่เป็นจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนของเกษตรกร การใช้ผู้นำของเกษตรกรจึงเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่จะช่วยลดภาระของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรลงได้บางส่วน ขณะเดียวกันการใช้ผู้นำทางความคิดของเกษตรกรในการแพร่กระจายข้อมูลหรือข่าวสารต่างๆ ทางทางการเกษตร ก็สามารถทำได้ง่ายและสะดวก เนื่องจากผู้นำของเกษตรกรมีความใกล้ชิดและละม้ายคล้ายกับเกษตรกรอยู่แล้ว การยอมรับแนวความคิดจึงค่อนข้างเป็นไปได้โดยง่าย ยิ่งมีความใกล้ชิดและความละม้ายคล้ายคลึงกันมากเพียงใด การยอมรับแนวความคิดของเกษตรกรโดยทั่วไปที่มีต่อเกษตรกรผู้นำก็ย่อมมีมากเพียงนั้น

ชุมชนที่มีระดับของการพัฒนาที่สูง การติดต่อสื่อสารกันจะมีค่อนข้างมากและส่งผลต่อการแพร่กระจายของความรู้ทางเทคโนโลยีต่างๆ มักพบเห็นได้โดยทั่วไปว่า บรรทัดฐานทางสังคม (social norm) ของชุมชนที่มีระดับการพัฒนาที่สูงจะเอื้ออำนวยต่อความรวดเร็วในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชน ส่งผลต่อการมีผู้นำเกิดขึ้นมากมาย และการยอมรับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ จะมีมากตามด้วย ซึ่งจะผิดกับชุมชนที่ล้าหลังที่มีบรรทัดฐานทางสังคมที่ไม่ทันสมัย (tradition) และส่งผลต่อการปิดกั้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนนั้นๆ ผู้นำจะมีน้อย การยอมรับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ จะเป็นไปอย่างค่อนข้างช้า บรรทัดฐานทางสังคมจึงอาจถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคม (social structure) จึงอาจกล่าวได้ว่าโครงสร้างทางสังคมมีผลต่อความรวดเร็ว (speed) ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนนั้นๆ จากแนวความคิดนี้เมื่อนำมาประยุกต์เข้ากับสถานการณ์ของการเลี้ยงแพะและเสนอเป็นแนวคิด ดังนี้

1. ชุมชนที่มีระดับการพัฒนาที่สูงจะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลในระดับที่สูงกว่าชุมชนที่มีระดับการพัฒนาค่ำหรือไม?
2. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (การยอมรับวิถีปฏิบัติในการเลี้ยงแพะ) หรือไม่ ?

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาถึงลักษณะโดยทั่วไปทางเศรษฐกิจ สังคม การติดต่อสื่อสาร และจิตวิทยาของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ
2. ศึกษารูปแบบและวิธีการการเลี้ยงแพะ
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม การติดต่อสื่อสาร จิตวิทยา และการยอมรับวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงแพะของเกษตรกรในหมู่บ้านก้าวน้ำกับในหมู่บ้านลำหลัง (การทดสอบสมมุติฐาน)
4. ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การติดต่อสื่อสาร และจิตวิทยากับการยอมรับวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงแพะ

1.3 ประโยชน์คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสังคมศาสตร์ โดยอาศัยความรู้ทางทฤษฎีมาปรับใช้ในการศึกษา เพื่อนำเอาผลที่ได้ไปใช้ประยุกต์ในการพัฒนาสังคมเกษตรกรได้ในโอกาสต่อไป ความรู้ที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและการพัฒนาการเลี้ยงแพะให้มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น